

Spinoza was zijn tijd al ver vooruit

SOEST Feest bij de Spinozakring: het 10-jarig jubileum staat voor de deur. Aanstaaende zaterdag wordt dat uitgebreid gevierd met een symposium en receptie in restaurant De Soester Duinen. „Alles wat Spinoza destijds verkondigde, past precies in het plaatje van de huidige tijd.”

Yara Hooglugt

Het leven van Spinoza viel samen met – op z'n zachtst gezegd – nogal roerige tijden. Hij maakte tussen zijn geboorte in 1632 en zijn dood in 1677 drie Nederlands-Engelse oorlogen mee, ervoer nog net het einde van de Tachtigjarige oorlog en was 40 toen de gebroeders De Witt tijdens hevige politieke en maatschappelijke onrust werden vermoord. „Het was een zeer roerige tijd die je nu weer goed kunt vergelijken met de onze, waarin de hele wereld op zijn kop staat”, zegt Gonny Pasman, oprichter van Spinozakring Soest.

GOD EN NATUUR Pasman raakte gefascineerd door 's lands bekendste denker tijdens haar studie filosofie in Leusden tussen 2010 en 2014. Ze herkende zich in de scherpe manier waarop hij veel zaken in het leven bevroeg. God, dat is de natuur, stelde hij in zijn bekende werk 'Ethica', en werd daarom gedurende zijn leven alom verguisd. „In de zeventiende eeuw was het vreselijk tegen het zere been van de kerk om te stellen dat God en natuur samengingen”, vertelt Pasman. „Maar het waren juist de vragen over dat soort thema's die mij in mijn kindertijd al hadden beziggehouden. „Tijdens

Jaap van den Broek

„Mijn rechtvaardigheidsgevoel zel vroeger al dat Judas niet gestraft had mogen worden.”

de Bijbelles die ik in mijn jeugd op school kreeg, sprak ik al tegen dat Judas als verrader werd neergezet. Mijn rechtvaardigheidsgevoel zei dat hij niet gestraft had mogen worden. Jezus had namelijk tijdens het laatste avondmaal zelf al gezegd dat al bij de geboorte van Judas vast had gestaan dat hij hem zou verraden. Wat kon Judas daar dan zelf aan

doen? Ook het splijten van de Rode Zee door Mozes vond ik niet bijzonder. Tenslotte lagen de wadden ook elke dag zes uur droog, dus dat zou toen ook wel het geval zijn geweest.” Ook Spinoza had er een handje van de Bijbel bladzijde voor bladzijde te fileren, vervolgt Pasman. „Dit boek is duidelijk geschreven door mensen die veel later geleefd hebben,

stelde hij, dus hoe weten we dat het waar is?”

OPRICHTING In maart 2014, vlak na haar studie, ontmoette Pasman de bekende socioloog Kees Schuyt. „Toen ik hem vertelde over mijn plan om een Spinozakring op te richten in Soest, gaf hij mij zijn kaartje. Doordat zijn naam veel

mensen aantrok, had ik vanaf het eerste jaar al een volle cursus. Mensen kwamen uit heel Nederland op de bijeenkomsten af; er waren zelfs twee mensen uit Duitsland. Het zong echt door Soest destijds. Onder de belangstellenden waren ook veel mensen die nog niet zoveel van Spinoza wisten, maar weleens wilden weten: wie is die man waarover zoveel wordt gesproken? Hij is maar 44 jaar oud geworden en heeft maar weinig geschreven, en wát hij heeft geschreven is grotendeels na zijn dood gepubliceerd omdat het hem anders de kop had gekost. Hoe kan het dan dat hij nog steeds zo actueel is en dat zoveel grote filosofen door hem zijn beïnvloed?”

TOLERANTIE Vooral zijn visie over tolerantie spreekt aan, ziet Pasman. „Zeker in deze tijd. Hij zei: alle mensen moeten vrij zijn om wat voor geloof dan ook aan te hangen. Respecteer elkaar, veroordeel elkaar niet. We zijn gelijk. In zijn tijd was een dergelijke opvatting over vrije meningsuiting heel revolutionair. Destijds voerde het geloof nog de boventoon: je doet wat de dominee of rabbijn zegt. Spinoza was juist veel vrijer in zijn denken en juist daarom is het zo mooi om zijn lessen toe te passen op deze tijd. Ook hij leefde radeloos, redeloos en reddeloos in tijden van oorlog.” Het thema van het jubileumsymposium zaterdag is dan ook 'In het voetspoor van Spinoza'. „We gaan op zoek naar parallellen tussen toen en nu en maken er in elk geval iets feestelijks van.”